

Fata lui Zavaidoc nu mai e!

Apoi i s-a mai născut, la 26 noiembrie 1944, la Turnu Măgurele, o fetiță, Niculina. I s-au blocat plămâni.

Stați o clipă! Nimeni nu a mai vorbit de această soră a dvs.!

A răcit, nici două luni nu a avut când a murit. Noi eram acolo, la Turnu Măgurele, la niște neamuri. În aprilie 1944, la un bombardament, au căzut bombe incendiare pe casele părinților, pe Grivița. Am rămas sinistrați, de aceea am plecat prin mai multe orașe. Mama nu a fost la înmormântarea lui. Sora mea a murit în aceeași zi cu tata, la 13 ianuarie 1945. Neamurile din Australia l-au înmormântat pe tata.

Mă scuzați că vă intrerup! Fiindcă ați amintit de ele, ce mai știți despre verișoarele dvs.? Întâmplător, am luat legătura cu cineva din Australia...

Imediat după ce a murit și tata și formația s-a destrămat, acest grec și-a luat cei cinci copii și a plecat în Grecia cu un tren de prizonieri. Tanti Zoe murise în 1944, în bombardament... În 1955, când a murit tatăl lor, verișoarele mele au emigrat în Australia, una, Maria, a ajuns în Germania apoi. E măritată, are și ea doi băieți, dar nu mai știe românește. Ținem legătura. Olguței i-a murit soțul, în 1997, are doi copii. M-au ajutat, mi-au mai trimis bani, au fost foarte draguți întotdeauna...

Să revenim la acea zi neagră, de la începutul anului 1945. Mama dvs. era ocupată cu înmormântarea fetiței, știindu-și soțul pe moarte în București...

Mama a aflat apoi, tata nici nu a știut ce s-a întâmplat cu ultimul lui copil. Mama nu știa încotro să o mai apuce când a venit la București la mormântul lui. Nu știu de ce, dar mama nu se avea bine cu bunica, cu domnița Anastasia, cum i se spunea. Bunicul Preda, din partea mamei, și care a murit tânăr, la 32 de ani, pe front, în Primul Război Mondial, avea case nu numai în București, dar și la Odobești și la Focșani. Până la urmă, neamurile i-au zis mamei că nu o pot ține cu copiii ei, să se ducă la Focșani. Era încă lăuză, am plecat pe un viscol cumplit la Focșani. Ne țineam de poala ei. Mama a răcit rău, a făcut lichid în abdomen, eu am făcut otită. La Focșani am găsit casele bunicului ocupate de ruși. Am stat la alte neamuri. Am avut o copilărie de care nici nu vreau să-mi mai amintesc. Era ger, foamete. Au vrut unele familii bogate să ne înfize, dar mama nu a vrut să audă. Ea era bolnavă, abia de se putea ridica din pat pentru a merge la dispensar să facă injecții să îi absoarbă lichidul. Trebuia să o opereze, dar nu garanta nimeni că va fi bine. Ne-a salvat o soră a mamei, care a venit și ea din București la Focșani și se angajase contabilă la o podgorie. Ea ne dădea alimente, ea ne cumpăra medicamente. A fost cumplit cât am stat acolo, cinci ani. În 1950, fratele meu a murit de meningită. Venise un ordin să se facă vaccinuri la toți copiii. Mie îmi făcuse la București, mama l-a dus doar pe fratele meu. El era răcit și a dat în meningită. L-a dus la spitalul Filaret cu lumânările la cap. Acolo, la spital, a murit. Mama, disperată, a vrut să se arunce după el în groapă. Plângea până leșina. Îi muriseră soțul și doi copii. Cineva i-a zis: nu mai ai un copil de crescut? Pe fetiță cui o lași? L-a îngropat pe fratele meu lângă tata, acolo unde, în 1985, am înmormântat-o și pe mama. Din 1950 ne-am stabilit în București. Am stat pe unde am putut, pe la vechi cunoștințe. Ne-a ajutat dl. Cutavas. Am stat în gazdă până când i-a dat S.G.L., sau cum se numea atunci, o locuință mamei, în Piața Matache. De acolo ne-am mutat în Cotroceni, unde am stat până m-am căsătorit. Când aveam 19 ani s-a întâmplat o nenorocire. Au venit niște soldați, ni s-au luat pianul, aurul.

Despre cariera dvs. artistică ce ne puteți spune?

Eu am vrut de mică să mă lansez în folclor, dar mi s-a spus că am voce prea mare și de

aceea am studiat canto. Am făcut și vioară, și pian. Cântam patru-cinci ore pe zi, după ce veneam de la școală. Primul meu cântec a fost în clasa I, la Focșani, când am interpretat Somnoroase păsărele, după Eminescu. La București am făcut pregătire de specialitate, mai întâi cu d-na Sabin, apoi cu maestrul Dimitrie Cutavas care, în memoria tatălui meu, nu-i lua mamei nici un ban, cu Ana Tălmăceanu, Livia Vrăbiescu. La 16 ani cântam din Tosca, din Faust. Am cântat arii de Mozart, Bach, Chopin, de toți cei mari. Apoi am făcut Conservatorul, dar nu la secția de canto, ci la tehnică vocală. În acel an nu aveam nevoie de soprane, de mezzosoprane. Timp de cinci ani am fost bursieră, învățam bine. De aceea, mai târziu, în 1975, am plecat în Italia, la specializare. Pe Litoral am cunoscut familia unei contese din Italia, care mi-a făcut invitație și m-a și găzduit. În 1976 am absolvit, cu diplomă de merit, Accademia di Chigiana e di Siena, la clasa maestrului Favoretto și mă înscriesem la Conservatorio Di Musica G.B. Martini din Bologna, la clasa prof. Tino D'Angello Ronchi. La 5 aprilie 1976, îmi aduc aminte, la Cesena, am susținut, alături de maestrul Ottorino Baldassarri, un concert de trei ore cu muzică din Bach, Schubert, Beethoven, Liszt, Scarlatti, G.B. Pergolesi și O. Messiaen. Dar îmi scria mama mereu, și soțul meu, mă măritasem în 1961, să mă întorc în țară dacă nu mă descurc. Până la urmă, la 17 august 1976, m-am întors. Și atunci am divorțat și au început toate problemele. M-am îmbolnăvit. Nu m-au mai lăsat să cânt. Practic, cariera mea s-a încheiat la 36 de ani. Am cântat la Ateneu, am cântat la Sala Palatului în fața unei săli arhipline. Am cântat și folclor, și doine, la Radio am înregistrat și romane. Am cântat și la Pitești, la Casa Sindi-catelor. Am înregistrări și la Fonoteca de aur, și la Institutul de Etnografie și Folclor. Până să plec în Italia înregistrasem la Radio vreo 15-20 de piese. Și câteva din melodiile tatălui meu. Pe care le-am mai cântat acum, recent, pe 20 septembrie, când cu francofonia. M-au invitat la Hanul lui Manuc să cânt, din melodiile Bucureștiului de altădată. Eu sunt bolnavă de inimă. Ziceau unii să nu mă duc, să nu mor, dar m-am dus, pentru tatăl meu!

Locuiți în condiții foarte grele. Ce s-a întâmplat?

După ce a murit mama, am stat în Cotroceni. Trebuie să știți că mama s-a sacrificat mult pentru mine. În văduvie m-a crescut, m-a dat la școli. Era o femeie energică, deșteaptă. Avea școala vieții. Îmi spunea: ai tu școală, facultate, dar nu ai școala vieții și asta contează! Eu am avut parte de multe necazuri. Aici stau din luna martie 1995, când m-au aruncat în stradă. A fost proces. Stăteam într-un apartament naționalizat... Eu mi-am găsit cămăruța asta. Din ce-am avut odinioară - pi-ană în casă, mobile, aur, medalii, covoare persane - nu mai am nimic, decât patul acesta de fier și un șifonier. Aici locuiesc cu chirie. În ultimul timp, nu am mai plătit-o. Am luat bani de la C.A.R., să mai plătesc, că aveam șase milioane restanță, dar am și la gaze, și la lumină... Acum mai am și rată la C.A.R., și să mai trăiesc din ce rămâne. Până acum nu am umblat să vedem ce s-a ales din casele de la Focșani, pentru că familia mamei era foarte bogată. Am scris la Focșani, mi-au zis că s-au dărâmat, că sunt blocuri... Nu mai am nimic de la tata. Fotografii din casă le-am primit de la verișoarele din Australia. Ce-a mai fost am donat Armatei. Aveam și discuri, scoase de Casa Columbia. Pe vremuri aveam și magnetofon, și radiocasetofon. Acum nu mai am nimic. Ar fi trebuit, ca fiică a lui Zavaidoc, să am și eu alte condiții. E drept, am fost ajutată, în memoria tatălui meu. Dar nici chiar așa, să-mi ia și casa! Și tata a avut casă mare aici, în București, dar a fost bombardată în 1944. Era și război. De aceea a trebuit să plecăm de colo-colo, la Caracal, la Câmpulung, la Turnu Măgurele, la Focșani... Acum trăiesc în condiții cum nici un câine nu ar trăi. Poate după moarte o fi mai bine!

Ce înseamnă pentru dvs. faptul că sunteți fata lui Zavaidoc?

Este, a fost și va rămâne o mândrie că sunt fiica lui Zavaidoc. Să știți că mamei i s-a spus toată viața „doamna Zavaidoc”, deși, în acte, era Teodorescu, tot ca și tata. Știu că tatăl meu a fost primul rapsod al țării. Și-a servit țara prin cânt. Pentru că, așa cum s-a spus, cea mai puternică armă a unui popor este cultura. Folclorul sau muzica lăutărească reprezintă sufletul unui popor. Tatăl meu a reușit să reprezinte sufletul poporului român. Eu cred că este extraordinar gestul d-lui primar Pendiuc de a organiza acest festival în memoria tatălui meu!

S-a dus, la 72 de ani, să cânte printre îngerii, Doamna Pușa Zavaidoc, cum îi spuneam, sau d-na Constanța Teodorescu! Fostă solistă a Operei Naționale, cu cursuri de măiestrie în Italia și înregistrări TVR, d-na Pușa a fost fiica marelui nostru interpret și compozitor Zavaidoc, în cinstea căruia, la inițiativa d-lui primar Tudor Pendiuc, se organizează, din 2006 încoace, la fiecare sfârșit de noiembrie, Festivalul național de muzică lăutărească veche Zavaidoc-Pitești. Nu știa cum să-i mulțumească d-lui primar, cum să ajute la festival. Și, totuși, se implica în organizare. Lipea afișe la Operă, la Radio, la Institutul de Etnografie. Personal, am cunoscut foarte bine pe d-na Pușa. Am căutat să o ajutăm cât de mult s-a putut. Moștenise de la tatăl său vocea și dărnicia fără limite. De aceea, tot ce primea împărțea altora care nu aveau deloc, pe care îi știa foarte bine. A refuzat locuința socială oferită de primarul Tudor Pendiuc la Pitești. Nu pot, ne-a spus, am lumea mea în București. Și, într-adevăr, avea lumea sa. Participa la absolut toate evenimentele culturale importante. Când am realizat filmul documentar despre Zavaidoc, a ținut să fie filmată în fața Operei. A venit la spectacolele noastre din București - era în primul rând. Ne-am întâlnit la înmormântarea lui Adrian Păunescu... Numai cu mormântul de la Cernica nu ne-am înțeles... Când cânta pe scenele din Pitești (la festival, dar și de Simfonia Lalelelor ori de Zilele Piteștii, în transmisiuni în direct), își făcea complexe: oare sunt îmbrăcată bine? Pianul e liber, ca să mai repet? Îi era greu, fiind suferindă cu inima. O introduceam în juriu și în recitaluri la festivalul Zavaidoc pentru a o putea plăti. Apoi, până la ediția trecută, îi ofeream sprijin umanitar prin Asociația culturală Zavaidoc, nu-mai pentru a avea conștiința împăcată, pentru că știam că va împărți banii sau uleiul, și zahărul și făina (nu-i așa, dle Nicu și d-le Mitică, cum am fost împreună la București de către dl. primar cu ajutoare?). Și totuși, ceva nu a dat. Televizorul pe care i l-a oferit d-na Luminița Tucă, de la Jurnalul Național, împreună cu care am realizat o „ediție de colecție Zavaidoc”... Toate au trecut, și o dată cu ele suferința d-nei Pușa. A răpus-o căldura. Vecinii au chemat Poliția, a fost dusă la I.M.L. Trăia singură, la demisolul unei case din str. Louis Pasteur, de 30 de ani. Ținând cont de tristul eveniment și întrucât se apropie festivalul, republic mai departe un interviu luat acum șase ani.

Jean Dumitrașcu

„Tatăl meu a reușit să reprezinte, prin cânt, sufletul poporului român”

interview cu d-na Constanța Teodorescu-Zavaidoc

Stimată doamnă Constanța Teodorescu-Zavaidoc, inevitabil, o să începem discuția pornind de la tatăl dvs., cel mai mare lăutar din perioada interbelică, Zavaidoc!

Tatăl meu s-a născut la Pitești, într-o casă de pe Trivale, în 1896. Au fost patru frați, doi băieți și două surori. Nu i-am cunoscut pe bunicii din partea tatălui. Am văzut, odată, o fotografie cu mama tatălui meu. O femeie foarte frumoasă a fost! Tatăl meu a iubit-o foarte mult. O chema tot ca pe mine, Constanța. Tata avea un frate mai mare, Vasile, care cânta la vioară, era înalt, frumos și... mâna dreaptă a tatălui meu, fiindcă tata avea dușmani. Și avea dușmani pentru că avea o voce de aur, era un fenomen. Și văd că și acum are dușmani, au inventat unii tot felul de minciuni. Vasile era cel care îl apăra, mai ales că tata era mai fin, mai delicat, în fine, nu era înalt. Cu încă o soră a lor, tanti Zoe, și-a făcut propria formație, Frații Zavaidoc. Tanti Zoe era căsătorită cu un grec, Perlidius, care și el cânta în formație, la clarinet, mai târziu și fetele lor, pe care tata le-a ajutat foarte mult. Astfel, Olga cânta la vioară, Gilly la pian, Paula la acordeon. Și sora mamei a făcut parte, la un moment dat, din această formație, cânta la pian, când era studentă la Conservator și făcea practică. Și fratele mamei, tot cât a fost student, cânta la vioară și îi spunea tatei: „maestre!”. Tata s-a afirmat din tinerete. În Primul Război Mondial a cântat prin tranșee alături de George Enescu. În Al Doilea Război Mondial l-a chemat Antonescu la Odessa să îi cânte. Nu mai zic de succesul la public. El avea o voce de tenor. Fusese chemat la Operă. Tata le-a spus că el câștigă într-o noapte cât ei într-o lună. Și el câștiga foarte mult. Îmi spunea mama cum îmi umplea landoul cu bani.

Ce vă mai povestește mama dvs.?

El avea, la București, trei mașini, cu șofer. Când cânta el, șoferul stătea la o masă și consuma orice că plătea tata. Avea milioane, dar era darnic. Alt exemplu: când trecea gunoierul pe stradă, îl chema în casă, deschidea șifonierul și-i spunea să aleagă ce costum vrea! El le întreținea și pe nepoatele lui, dar ajuta cu bani și studente la Conservator. Mereu îmi zicea mama că în vecii vecilor nu poate să-mi ofere ce mi-a oferit tata în câțiva ani.

Cum s-au cunoscut părinții dvs.?

Trebuie să vă spun că tata s-a însurat târziu, la 43 de ani. Nu-i venea să se însoare, atât era de adulat de toate femeile, și frumoase, și bogate. El era un bărbat foarte frumos, era

culant, bun, darnic. Întreținea studente la Conservator. Cred că dacă mama nu rămânea gravidă cu mine nu s-ar fi căsătorit. Îmi povestea mama că veneau în casă femei frumoase după el, nu credeau că se însurase. Tata a rugat-o să nu fie geloasă, că așa îi e meseria, cu femei, anturaj. Mai apoi ajunsese tata gelos pe mama! Mama era mai tânără cu 15 ani. Ea avea un atelier de croitorie, era patroană, avea ucenici, îi califica, le dădea certificat.

Așadar, e meritul dvs. pentru că Zavaidoc și-a întemeiat o familie!

El a fost foarte fericit când m-am născut eu. Mama m-a născut greu, avea 29 de ani, prima ei naștere. Am avut aproape cinci kg. M-am născut la 9 noiembrie 1940, pe la opt și jumătate seara. În acea noapte, pe la 3.30, a fost cutremurul. A fost prăpădit atunci în București, s-a dărâmat blocul Carlton, de opt etaje, au fost sute de morți. Tata a sărit și m-a luat de pe pat în brațe. Apoi, am aflat de la mama, venea de mai multe ori pe zi în vizită la maternitate încercând cu cartioane cu prăjituri pentru tot personalul sanitar și pentru toată lumea. Le spunea tuturor: „taică, am avut milioane, dar fericirea pe care o am acum, că am copil, nu am avut-o!”. M-a botezat sora mamei. Trebuia să mă boteze o verișoară primară a mamei, căsătorită cu fiul generalului Pascu, șeful muzicii militare din Focșani, un avocat. Și avocatul i-a spus tatei: „maestre, vă botez eu fata, dar facem un botez obișnuit”. Și tatăl meu a spus: „nu, botezul fetei mele e nunta mea!”. Că tatăl meu nu făcuse nunta, era mama gravidă în șapte luni când s-a hotărât să se căsătorească. Mama mai fusese măritată în Focșani, cu un violonist, Florică Sava. Dar după trei luni s-au despărțit, fiindcă acela avusese o fecioară, a venit după el acasă!

Ce amintiri directe legate de tatăl dvs. aveți?

De tata îmi aduc aminte foarte puțin. Ce știu știu din povestirile mamei mele. Eu am o singură amintire cu tata. Chiar în prima zi a anului 1945, de Sfântul Vasile, ne-a dus mama, pe mine și pe fratele meu, la Spitalul Filantropia, unde se afla internat, să-l sorcovim. L-am sorcovit și îmi amintesc că tata plângea. Simțea că o să moară. Eu nu înțelegeam atunci și nu bănuiam tragedia ce va urma. Nu au trăit împreună decât cinci ani și au făcut trei copii.

Fratele dvs. s-a născut la Pitești, cum am auzit?

Da, tata fusese invitat să cânte la un restaurant din Pitești. Și când s-a născut fratele meu, la 26 ianuarie 1942, tata se plimba cu sania prin oraș plină de șampanie și împărțea la toată lumea. Era foarte fericit că are un băiat.